

نقش اقتصاد مقاومتی در توسعه جزیره قشم با تاکید بر گردشگری طبیعی

محمد اسلامی چاهوئی

کارشناسی ارشد تاریخ اسلام- دانشگاه پیام نور قشم

E-mail: mohammadeslamii93@gmail.com

چکیده

کشور ایران همواره مورد تهاجم و دست اندازی قدرت هایی بوده است که چشم طمع به این کشور داشته اند. از این رو همواره با قرار دادن ایران در شرایط تحریم و فشار سعی در فلج کردن نظام جمهوری اسلامی داشته و دارند. طی سالهای اخیر تحریم های صورت گرفته و نوسان قیمت کالاها و رشد نرخ تورم ، اقتصاد کشور حالت نابسامانی به خود گرفته است که در این میان ضربه اصلی به مردم کشور است. اقتصاد مقاومتی به معنی تشخیص حوزه های فشار و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی اثر کردن آن تاثیرها می باشد و در شرایط آرمانی تبدیل چنین فشارهایی به فرصت است همچنین برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی باید وابستگی های خارجی کاهش یابد و بر تولید داخلی کشور و تلاش برای خوداتکایی تأکید گردد.

ایران به عنوان کشوری غنی در خصوص دارا بودن منابع توسعه گردشگری و به سبب فرهنگ، تمدن، ویژگیهای آب و هوایی و ... می تواند به کشوری فعال در صنعت گردشگری تبدیل شده و با تمرکز بر رویکرد گردشگری اسلامی و تنظیم راهبرد ها و برنامه های منظم و منسجم وابستگی خود را به منابع نفتی کاهش داده و به سمت منابع درآمدی جایگزین بالادست گردشگری حرکت کند و به عنوان یک منبع پایدار از آن بهره مند شود.

لذا با توجه به اهمیت نقش گردشگری در رشد و توسعه اقتصاد مقاومتی، این مقاله به بررسی نقش صنعت گردشگری در درآمدزایی، توسعه زیرساختها، کارآفرینی، اشتغال زایی و فقرزدایی مردم جزیره قشم می پردازد.

واژه های کلیدی: اقتصاد مقاومتی، گردشگری طبیعی، توسعه، جزیره قشم.

مقدمه:

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۵ هجری شمسی، با تبریک سال نو و عید نوروز به همه هم‌میهنان و ایرانیان بخصوص خانواده‌های معظم شهیدان و ایثارگران، و با گرامیداشت یاد شهیدان و امام بزرگوار، سال جدید را سال «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل» نامگذاری کردند.

حضرت آیت الله خامنه ای در بیان نکته اساسی و اصلی در حرکت عمومی ملت ایران خاطرنشان کردند: ملت ایران باید کاری کند که خود را در مقابل تهدیدهای دشمنان از آسیب پذیری خارج کند و آسیب پذیری از ناحیه دشمن به صفر برسد. رهبر انقلاب، اولویت اول و فوری در این حرکت مهم را مسئله «اقتصاد» خواندند و افزودند: اگر ملت، دولت و همه مسئولان بتوانند در مسئله اقتصاد کارهای درست، بجا و متقنی انجام دهند، امید می رود که این کارها در مسائل دیگر همچون «مسائل و آسیبهای اجتماعی» و «مسائل اخلاقی و فرهنگی» نیز تأثیرگذار باشند.

ایشان، «تولید داخلی»، «ایجاد اشتغال و رفع بیکاری»، «تحرك و رونق اقتصادی و مقابله با رکود» را مسائل اصلی در اقتصاد برشمردند و گفتند: این موارد جزء مسائل مبتلابه مردم است و مردم آنها را حس و مطالبه می کنند و آمارها و اظهارات مسئولان نیز نشان می دهد که این خواسته‌های مردم، بجا و به‌مورد است. حضرت آیت الله خامنه ای «اقتصاد مقاومتی» را علاج مشکلات اقتصادی و پاسخ به مطالبات مردم خواندند و افزودند: با اقتصاد مقاومتی می توان به جنگ بیکاری و رکود رفت، گرانی را مهار کرد، در مقابل تهدیدهای دشمنان ایستادگی کرد و فرصتهای بسیاری برای کشور ایجاد و از آنها استفاده کرد.

پیشینه تحقیق:

تاکنون تحقیق مستقلی که دربرگیرنده جوانب این امر باشد و به روشن شدن ابعاد این موضوع بپردازد صورت نگرفته است و فقط به صورت پراکنده مطالبی را دربرخی کتابها و مقالات آمده است.

سؤال اصلی پژوهش:

۱- گردشگری طبیعی به عنوان یکی از شاخص های اقتصاد مقاومتی چه تاثیری در توسعه جزیره قشم دارد؟

سئوالات فرعی:

۱- اقتصاد مقاومتی چیست؟

۲- اقتصاد مقاومتی چه اهدافی را دنبال می کند؟

۳- مهمترین منابع گردشگری طبیعی جزیره قشم چه چیزی هایی هستند؟

۴- توجه به گردشگری چه تاثیراتی را در پیشرفت اقتصادی جزیره قشم خواهد گذاشت؟

روش تحقیق:

این تحقیق به روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه ای انجام گرفته است. بعد از شناسایی منابع اصلی و پژوهش‌های جدید از آنان در ارتباط با موضوع تحقیق یادداشت برداری انجام شد و بعد از ارزیابی، تجزیه و تحلیل اطلاعات تحقیق را به صورتی که در پایین خواهد آمد ارائه می‌نمایم.

تعریف اقتصاد مقاومتی

مقام معظم رهبری در تعریف اقتصاد مقاومتی می‌فرماید: اقتصاد مقاومتی معنایش این است که ما یک اقتصادی داشته باشیم که هم روند روبه رشد اقتصادی در کشور محفوظ بماند، هم آسیب‌پذیری اش کاهش پیدا کند؛ یعنی وضع اقتصادی کشور و نظام اقتصادی طوری باشد که در برابر ترفندهای دشمنان که همیشگی و به شکلهای گوناگون خواهد بود کمتر آسیب ببیند و اختلال پیدا کند (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار رئیس‌جمهوری و اعضای هیئت دولت، ۹۱/۶/۲). اقتصاد در یک چنین شرایطی اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی اقتصادی که همراه با مقاومت در برابر کارشکنی دشمن، خباث دشمن، دشمنانی که ما داریم (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکتهای دانش‌بنیان، ۹۱/۵/۸). سیاستهای اقتصاد باید سیاستهای اقتصاد مقاومتی باشد - یک اقتصاد مقاوم - باید اقتصادی باشد که در ساخت درونی خود مقاوم باشد، بتواند ایستادگی کند، با تغییرهای گوناگون در این گوشه دنیا، آن گوشه دنیا متلاطم نشود؛ این چیزها لازم است (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار کارگران و فعالان بخش تولید کشور به مناسبت هفته کارگر ۹۲/۲/۷).

بر این اساس اقتصاد مقاومتی از دیدگاه رهبری، اقتصادی است که دو ویژگی اساسی دارد:

۱- در برابر تهدیدها و ترفندهای دشمن مقاوم است و کمتر آسیب می‌بیند.

۲- تهدید را تبدیل به فرصت کرده و در وضعیت تهدید رشد می‌کند.

با توجه به تأکید مقام معظم رهبری بر لزوم در اولویت قرار دادن الگوها و اصول اقتصاد مقاومتی در ساختار اقتصادی و صنعتی کشور، بدیهی است که در همه حوزه‌های مدیریتی و اجرایی باید مکانیزمهای این الگوی اقتصادی تبیین و محقق شود.

هدف اقتصاد مقاومتی

هدف اقتصاد مقاومتی بازسازی و احیای اقتصاد ملی است. این نوع اقتصاد، مردمی است و از ظرفیت‌های مردم و نخبگان در آن استفاده می‌شود، ضمن اینکه از دانش فنی دنیا هم در آن استفاده می‌شود. اقتصاد مقاومتی یعنی اقتصادی که با توجه به همه قوتها و ضعفهای داخلی و خارجی و تهدیدها و فرصتهای بیرونی سناریوسازی می‌کند و برای هر شرایطی برنامه دارد و محیط سنج است و درون و برون را به خوبی می‌شناسد و برای تغییرات واکنش مناسبی دارد (حسینزاده بحرینی، ۱۳۹۲).

شاخص های اقتصاد مقاومتی

- ۱- رهایی از اقتصاد نفتی
- ۲- واردات لجام گسیخته دشمن اقتصاد مقاومتی
- ۳- جهش در خودکفایی
- ۴- تقویت بنیان تولید داخلی
- ۵- تقویت بنیان تولید علم و فناوری
- ۶- تقویت دیپلماسی اقتصادی و تجاری
- ۷- پرهیز از غالب کردن بخش مجازی اقتصاد (بازار پولی و مالی) بر بخش حقیقی
- ۸- تقویت تعامل بین پنج حلقه تحقیق، آموزش، ترویج، اجرا و بهره برداران (حمیدیفرو، ۱۳۹۱).

فرصتها و چالشها در راه تحقق اقتصاد مقاومتی

ایده اقتصاد مقاومتی به خودی خود اجرایی نمی شود و برای تحقق آن مشکلاتی سر راه وجود دارد. همچنین پیگیری آن فرصتهایی را در اختیار جامعه و اقتصاد ایران قرار می دهد شکل گیری اقتصاد مقاومتی نتایج مهمی در بر خواهد داشت: ایجاد مقاومت اقتصادی در برابر فشار دشمن، تضمین رشد اقتصادی در شرایط جنگ اقتصادی، ممانعت از ایجاد اختلال در رفاه عمومی، حل مشکلات مردم و جلوگیری از بیکاری می تواند در بهبود وضعیت اقتصاد مؤثر واقع گردد (سیف، ۱۳۹۱).

گردشگری و اقتصاد مقاومتی

صنعت توریسم و گردشگری به عنوان بزرگترین و پررونق‌ترین و درعین حال متنوع‌ترین صنعت جهان محسوب می‌گردد. لذا انتظار می‌رود که در قرن بیست و یکم نیز این صنعت پیشتاز بوده و سیر صعودی آن ادامه یابد. بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه زیرساخت‌ها می‌دانند. اکثر نویسندگان آن را به عنوان عاملی برای بالا بردن کیفیت زندگی ساکنان، بهبود اقتصاد و افزایش غرور و روحیه در جامعه نام می‌برند. اشتغال‌زایی، ایجاد درآمد برای ساکنان محلی، کاهش فقر، افزایش سرمایه‌گذاری و توسعه زیربنایی اقتصادی، از جمله مهم‌ترین آثار اقتصادی دیگر گردشگری است.

در واقع صنعت گردشگری با تولید کالایی به نام «گردش» یک مفهوم اقتصادی است که با ابعاد و مؤلفه‌های خاص شش‌گانه خود یعنی: جاذبه‌ها، حمل و نقل، اقامت و هتلداری، پذیرایی و رستوران، سوغات و صنایع دستی و خدمات اختصاصی گردشگری، آن بخش از فعالیت‌ها را دربرمی‌گیرد که بطور مستقیم در مسیر ایجاد و گسترش فرایند عام تری به عنوان پدیده گردشگری قرار گرفته است. در رویکردی اقتصادی از نظر تولید درآمد، صنعت گردشگری در ردیف صنایع بزرگ چون نفت و خودرو قرار گرفته است و از نظر اجتماعی علاوه بر درآمدزایی کارکردهایی چون عدالت‌گستری، فقرزدایی، اشتغال‌آفرینی و پایداری را در پی دارد.

تعریف توریسم

لغت توریسم از دو بخش «تور» و «ایسم» تشکیل شده است. «تور» به معنای سفر یا گردش است و ریشه در لغت لاتین Turns به معنای دور زدن، رفت و برگشت بین مبدأ و مقصد و چرخش دارد که از یونانی به اسپانیا، فرانسه و در نهایت به انگلیس راه یافته است. «ایسم» به معنی اندیشه یا مکتب تشکیل شده است. پس می‌توان کلمه «توریسم» را مکتبی دانست که پایه و اساس آن سفر است.

تعریف گردشگری

سفر یا جا به جایی موقت از محل مبدأ (محل کار و زندگی) به صورت انفرادی یا گروهی به مقصدی مشخص است که به صورت تجاری یا غیرتجاری و به منظور بازدید از مناطق دیدنی، استفاده‌های طبیعی، ورزشی، درمانی، فرهنگی، علمی، تاریخی، مذهبی و علمی انجام گیرد؛ به گونه‌ای که این اقامت کمتر از ۲۴ ساعت نباشد و بیش از شش ماه نیز به درازا نکشد (مجتبوی، ۱۳۸۶).

توسعه اقتصادی چیست؟

توسعه در لغت به معنی گسترش و بهبود است. در تعاریفی که از توسعه اقتصادی ارائه شده به طور ضمنی به مفهوم بهبود و گسترش وضع اقتصادی کشورها اشاره شده است. توسعه اقتصادی فقط به رشد اقتصادی محدود نمی‌شود بلکه در بعد

گسترده تری مسائل مربوط به فقر، نابرابری، شهرنشینی، مهاجرت، بیکاری، توزیع درآمد و شاخص های اجتماعی را دربر می گیرد (متوسلی، ۱۳۸۲).

به نظر جرالده میر توسعه اقتصادی عبارت است از فرایندی که به موجب آن درآمد واقعی سرانه در یک کشور در دوران طویل مدت، افزایش می یابد. توسعه اقتصادی مستلزم چیزی بیش از رشد اقتصادی است. توسعه به معنای رشد یا تغییر است. لذا در فراگرد توسعه ابعاد کیفی اساسی تری وجود دارد که فراتر از رشد یا گسترش یک اقتصاد است. میر به این دلیل بر مفهوم بلند مدت تکیه می کند که از نظر وی توسعه افزایش مداوم در درآمد واقعی - نه افزایش ساده کوتاه مدت آنچه که در دوره پیشرفت چرخه تجاری روی می دهد - است. از نظر جرالده میر توسعه اقتصادی هدف نیست بلکه وسیله ای برای نابودی فقر و ایجاد شرایط بهتر اجتماعی است (جرالده میر، ۱۳۷۸).

تودارو توسعه را فرایند بهبود بخشیدن به کیفیت زندگی تمام مردم می داند. او به سه جنبه مهم توسعه اشاره داد:

الف- ارتقاء سطح زندگی مردم: یعنی بالارفتن سطح درآمد و مصرف مواد غذایی، بالارفتن سطح خدمات پزشکی و آموزش از طریق فرایندهای مناسب اقتصادی.

ب- ایجاد شرایطی که موجب رشد عزت نفس مردم شود: از طریق استقرار نظام ها و نهاد های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی که مشوق شأن و احترام انسان باشد.

ج- افزایش آزادی های مردم در انتخاب: از طریق وسعت بخشیدن به حدود متغیرهای انتخاب آن ها به عنوان مثال، افزایش در تنوع کالاها و خدمات مصرفی (تودارو، ۱۳۶۶).

گردشگری طبیعی و جزیره قشم

قشم بزرگترین جزیره ایران و خلیج فارس واقع در تنگه هرمز است. این جزیره بخشی از استان هرمزگان است. طبق آخرین تقسیمات کشوری امروزه جزیره قشم ۶۹ شهر و روستا دارد که مهم ترین شهرهای آن عبارت است از: قشم، درگهان، سوزا و از بزرگترین روستاهای این جزیره زیبا می توان رمکان، طبل، دولاب و لافت نام برد. این جزیره از شمال به شهر بندرعباس، مرکز بخش خمیر و قسمتی از شهرستان بندر لنگه، از شمال شرقی به جزیره ی هرمز، از شرق به جزیره ی لارک، از جنوب به جزیره ی هنگام و از جنوب غربی به جزایر تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی محدود می گردد.

جزیره قشم با وسعتی نزدیک به ۱۵۰۰ کیلومتر مربع، بیشترین سواحل و کرانه ها را در بین جزایر خلیج فارس به خود اختصاص می دهد. سواحل زیتون، سیمین، جزایر ناز، سوزا، مسن، شیب دراز، سلخ و دوستکو از دیدنی ترین سواحل جزیره قشم محسوب می شوند. از ویژگی های ساحل شناختی این جزیره، تنوع سواحل صخره ای، ماسه ای و گلی آن است که چنین خصوصیتی به طور یک جا در کمتر جزیره ای یافت می شود. سواحل شنی و ماسه ای نقره فام و سیمین براق نیز از دیگر انواع سواحل در جزیره قشم محسوب می شوند. ساحل صخره ای زیتون، ساحل شنی سیمین و سواحل گلی لافت و جنگل های حرا تنوع سواحل

قشم را نشان می‌دهند. ساحل صخره‌ای ریگو معروف به ساحل لاک‌پشت‌ها نیز از دیگر سواحل زیبای جزیره قشم است که لاک‌پشت‌ها در آنجا برای نفس‌گیری و تغذیه به روی آب می‌آیند. سواحل زیبای جزیره هنگام در دو کیلومتری خط ساحلی جنوب جزیره قشم زیستگاه دلفین‌های باهوش و بازیگوش است که این مسئله موجب جذب گردشگران علاقه‌مند به قشم و جزیره هنگام شده است. گردشگران علاوه بر ساحل زیبای بین هنگام و قشم از طبیعت رؤیایی داخل جزیره هنگام و تنها مزرعه پرورش تمساح کشور نیز دیدن می‌کنند. (بلوکباشی، ۱۳۸۰).

عجایب هفتگانه منبع گردشگری طبیعی جزیره قشم

جزیره قشم با وسعتی نزدیک به ۱۵۰۰ کیلومترمربع، بیشترین سواحل و کرانه‌ها را در بین جزایر خلیج فارس به خود اختصاص می‌دهد. سواحل زیتون، سیمین، جزایر ناز، سوزا، مسن، شیب‌دراز، سلخ و دوستکو از دیدنی‌ترین سواحل جزیره قشم محسوب می‌شوند. از ویژگی‌های ساحل شناختی این جزیره، تنوع سواحل صخره‌ای، ماسه‌ای و گلی آن است که چنین خصوصیتی به‌طور یک جا در کمتر جزیره‌ای یافت می‌شود. سواحل شنی و ماسه‌ای نقره‌فام و سیمین براق نیز از دیگر انواع سواحل در جزیره قشم محسوب می‌شوند. ساحل صخره‌ای زیتون، ساحل شنی سیمین و سواحل گلی لافت و جنگل‌های حرا تنوع سواحل قشم را نشان می‌دهند. ساحل صخره‌ای ریگو معروف به ساحل لاک‌پشت‌ها نیز از دیگر سواحل زیبای جزیره قشم است که لاک‌پشت‌ها در آنجا برای نفس‌گیری و تغذیه به روی آب می‌آیند. سواحل زیبای جزیره هنگام در دو کیلومتری خط ساحلی جنوب جزیره قشم زیستگاه دلفین‌های باهوش و بازیگوش است که این مسئله موجب جذب گردشگران علاقه‌مند به قشم و جزیره هنگام شده است.

دیدنی‌ها و جاذبه‌های گردشگری جزیره قشم به سه گروه اصلی تقسیم می‌شود:

الف- جاذبه‌های طبیعی برای دوستداران طبیعت، محیط زیست، تفریحات ورزشی ساحلی و دریایی، پژوهشگران علوم زمین، محققان علوم جانور شناسی و ...

ب- جاذبه‌های فرهنگی برای دوستداران هنر، فرهنگ، آداب و رسوم بومی سنتی

ج- جاذبه‌های تجاری مناسب برای خرید از بازارهای سنتی و مدرن

۱- جاذبه‌های طبیعی جزیره قشم (عجایب هفتگانه)

۱-۱ جزایر ناز

جزایر ناز در ۲۲ کیلومتری شهر قشم تنها محلی است که با پای پیاده و یا با خودروی شخصی می‌توان تا فاصله یک کیلومتری داخل آبهای نیلگون خلیج همیشه فارس را پیمود و از این شرایط ویژه به عنوان یکی از جاذبه‌های مهم گردشگری قشم، بهره و لذت کافی برد.

جزیره ناز شامل ۲ جزیره است که در نزدیکی سواحل شرقی قشم قرار گرفته، بومیان منطقه به این ۲ جزیره دو کرده می گویند. این جزیره فاقد ساحل شنی است و دیواره‌های صخره‌ای به ارتفاع پنج تا ده متر اطراف آن را فراگرفته است. روی این جزیره کاملاً مسطح است. در زمان جزر با پس‌روی کامل آب دریا، برای مدت کوتاهی، باریکه‌ای از خشکی جزیره ناز را به ساحل قشم وصل می‌کند. هرچند زمان این اتفاق کوتاه است، اما در همین مدت مسافران با ورود به جزایر ناز می‌توانند از بلندای آن، تنگه هرمز، جزیره لارک و همه زیباییهای عالم خلقت را از دل پهنه آبی خلیج فارس نظاره و خدا را از بابت همه نعمت‌هایش ستایش کنند.

آرامش و زیبایی جزایر ناز از یک سو و وجود صدفها و مرجانهایی که در طرح‌ها و رنگ‌های مختلف و متنوع در اطراف این جزایر دیده می‌شوند نیز از سوی دیگر بر زیبایی این سایت منحصر بفرد گردشگری در قشم افزوده است.

۲-۱- تنگه چاهکوه

تنگ چاهکوه، پدیده‌ای شگفت از فرسایش سنگ‌های رسوبی زمین، یکی دیگر از عجایب جزیره قشم است. دره یا تنگ چاهکوه در شمال غربی جزیره در بخش شهاب از توابع شهرستان قشم، دره‌ای به عمق ۱۰۰ متر، نمایشی از فرسایش سنگ‌های رسوبی است.

این دره در ۷۰ کیلومتری شهر قشم و در کنار روستای چاهوی شرقی، در بخش غربی ساحل شمالی جزیره قشم قرار دارد. راه دسترسی به تنگه چاهکوه کاملاً آسفالت‌ه بوده و فقط در یکی دو کیلومتر پایانی خاکی می‌شود که البته وضعیت خوبی دارد. تنگ چاهکوه یکی از مهمترین جاذبه‌های گردشگری جزیره قشم است که کمتر معرفی شده و به همین دلیل کمتر مورد بازدید گردشگران قرار گرفته است.

این دره شگفت‌انگیز، در دل یک کوه سنگی یکپارچه که به شکل ضربدر برش خورده قرار دارد که در روزگاران گذشته مکانی مقدس شمرده می‌شد. از یک سو دست طبیعت، بدنه و سطوح داخلی این تنگه را به شکل تاق‌ها، سکوها و دالان‌های پر پیچ و عجب درآورده است و دیگر سو دست انسان چندین حلقه چاه در بستر تنگه حفر کرده است. چاهکوه در ابتدا عریض و با دیواره‌های بلند در برابر دیدگان مخاطب ظاهر می‌شود، ولی به تدریج از عرض آن کاسته می‌شود تا جایی که عبور از میان آن دشوار می‌شود. این درحالی است که ارتفاع دیواره‌ها همچنان زیاد است و به همین دلیل داخل دره نور کمی وجود دارد. طرح‌ها و اشکالی که روی دیواره‌های این تنگ زیبا نقش بسته هر بیننده‌ای را تحت تاثیر قرار می‌دهد. اشکالی که خیال‌انگیز و رویاگونه‌اند و مانند آثار هنری ارزشمندی شده‌اند که به دست هنرمند توانایی به‌وجود آمده‌اند.

۳-۱- دره ستاره‌ها

در قلب جزیره، در نزدیکی روستای برکه خلف پدیده زمین‌شناسی اعجاب‌آوری خود را به نمایش گذاشته است. اهالی محل می‌گویند که روزگاری ستاره‌ای از آسمان به قلب جزیره افتاده و در بر خورد خود با زمین جزیره این شکلها را از خاک و سنگ و ماسه پدید آورده است. برای این محل - که در اصطلاح محلی استاره گفته و گاه ستاره افتیده نامیده می‌شود.

داستانهای وهم آلود و خیال انگیز فراوانی ساخته شده و بر سر زبانها است. حتی، ماندن در این نقطه از جزیره پس از غروب آفتاب برای عده ای سخت نگران کننده است. چون می پندارند با سکوت شب موجودات فرا زمینی در استاره کفته گرد هم می آیند.

از هر سوی دره ستاره ها، تندیس های بلند قامت پیچاپیچ، هم چون ستون کاخ های ویرانه و قدیمی سر بر آورده اند. این اشکال گوناگون حاصل فعالیت باد و آب است که با فرسایش بی وقفه خود چنین سازه های زمین شناسی را هم چون مجسمه هایی هیولایی جلوه می دهند.

۱-۴- دلفین های جزیره هنگام

آب های نیلگون خلیج فارس و انواع گونه های جانوران دریایی که با کمی دقت می توان به وفور آن ها را در جزیره پیدا کرد. معروف ترین آن ها دلفین ها هستند که از جاذبه های گردشگری این جزیره به حساب می آیند. دلفینهای آبهای بین جزیره قشم و جزیره هنگام هر ساله گردشگران زیادی را به این منطقه جذب می کنند دیدن این آبزیان باشکوه و همراهی و بازی مهیج آنها در کنار قایق بازدید کنندگان شور و شوق وصف ناپذیری به بینندگان می دهد.

۱-۵- غار نمک

غار نمک در فاصله ۹۰ کیلومتری شهر قشم، در بخش انتهایی جنوب غربی جزیره (تقریباً به موازات ساحل جنوبی) کوه گنبدی شکل به ارتفاع ۲۳۷ متر از سطح دریا غار نمک قرار دارد. فاصله دهانه غار نمک از جاده همجوار ساحل دریا حدود ۲ کیلومتر است که توصیه می شود با پای پیاده پیموده شود. این کوه مخروطی شکل ارتفاعی حدود ۳۴۰ متر دارد و قطر قاعده آن حدود هفت کیلومتر است. در دامنه این کوه مخروطی شکل، غارهایی است که با قندیل های کریستال نمک و دیواره های بلورین آذین شده است.

استلاگتیت ها و استلاگمیت های بزرگ و اعجاب انگیز این غارها حاصل سالیان دراز فعالیت طبیعت است. طبق برآورد علمی کارشناسان کشور چک، (که در سال ۱۳۸۴ انجام پذیرفت) طول غارهای نمک جزیره قشم افزون بر ۵,۵ کیلومتر است و بسا که طولانی ترین غار نمک جهان باشد.

چشمه نمک جاری از غارهای این منطقه از غلظتی در حدود ۹۹ درصد برخوردار است. این درجه خلوص سبب شده است در امور صنعتی و پزشکی بتوان به خوبی بهره برداری کرد. این چشمه جاری نمک به مرور زمان حوضچه های بسیار زیبا و انباشته از کریستال نمک را در دامنه کوه خشن نمکدان پدید آورده و از جمله چشم اندازهای زیبا، به ویژه عکسبرداری، به شمار می رود.

درون غار به ویژه در اعماق آن، تاریک است و برای مشاهده استالاکتیت‌های بلورین نمک نیاز به چراغ قوه پرنور است. سقف غارها را قندیل‌های مرمین و بلورین در اشکال مختلف پوشش داده اند و منظره ای بدیع به وجود آورده اند، جریان آب نمک در کف غار نیز از منظره های دلپذیر غارهای نمکی جزیره قشم است.

رطوبت هوای جزیره و نفوذ آب در غارها سبب فروچکیدن آب نمک اشباع شده بر بدنه قندیل‌ها می شود و شکل آن را پیوسته تغییر می دهد یا قندیل‌های جدید می سازد، بلندای غارها از یک تا بیست متر متغییر است.

از دل کوه نمکدان یک جریان آب زیر زمینی دائمی می جوشد و راه را به خارج می گشاید که پس از حل کردن نمک در مسیر حرکت خود به صورت چشمه نمک در دامنه کوه ظاهر می شود و در گودال مقابل خود حوضچه ای طبیعی به رنگ سفید به وجود می آورد، منظره این حوضچه از دور همچون برف زمستانی دیدنی است. این چشمه در تمام طول سال جریان دارد.

نمکهای کوه نمکدان از بهترین نوع نمک سر سفره شناخته شده است و در ترکیب آن عناصر دیگری همچون منیزیم وجود دارد به همین دلیل می تواند به عنوان نمک طبی به ویژه برای مصرف ورزشکاران حرفه ای به صورت کپسول مصرف شود. با بررسی های به عمل آمده توسط زمین شناسان دانشگاه شیراز و کشور چک معلوم شده که این غار ، طولانی ترین غار نمکی جهان (به طول ۶۴۰۰ متر) است.

نظیر غار نمکدان جزیره قشم در کمتر نقطه ای از ایران دیده شده است، تحقیقاتی که اخیراً بر روی فضای داخلی نمکدان انجام شده است ، حاکی از قابلیت ویژه آن است، باقی ماندن و تنفس در داخل غار نمکدان قشم می تواند به بهبود بیماران مبتلا به آسم و ناراحتی های تنفسی کمک کند. ارزش دیدن مسیر غار نمکدان و محیط اطراف آن همراه با تسهیلات جهانگردی لازم به حدی است که بخش اعظم نیاز ایرانیان و خارجیان شیفته به دیدار از مناطق دیدنی منحصر به فرد کره زمین را برآورده می کند.

۱-۶- لاک پشت‌های پوزه عقابی

از میان ۷ گونه لاک پشت دریایی شناسایی شده در آب‌های جهان، ۵ گونه به پهنه‌های آبی خلیج فارس و دریای عمان وارد می‌شوند که در سراسر دنیا جمعیت لاک پشت‌های پوزه عقابی به دلیل بهره برداری انسانی به شدت در حال کاهش است.

لاک پشت پوزه عقابی یکی از دو گونه لاک‌پشت دریایی است که در سواحل استان هرمزگان تخم‌گذاری می‌کند، پوزه این لاک‌پشت برای بیرون کشیدن غذای اصلیش یعنی اسفنج دریایی از لابه‌لای مرجان‌ها به شکل منقار عقاب درآمده و از همین رو به لاک‌پشت پوزه عقابی یا منقار کوتاه معروف است.

از آنجایی که یکی از مهمترین عوامل انقراض جانوران در جهان تخریب زیستگاه است، اداره کل گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی سازمان منطقه آزاد قشم جهت حفظ زیستگاه این جانور در یک اقدام فوری و ضربتی ۲۵ کیلومتر از ساحل

جنوبی را به عرض ۱۲۵ متر از خط مد دریا به طرف ساحل در چهارچوب قوانین مناطق آزاد، منطقه حفاظت شده اعلام کرد. وجود لاک پشت های بزرگ دریایی و تخم گذاری آنها در سواحل، ازجذابیت های اکوتوریستی جزیره قشم به شمار می رود به طوری که در بسیاری از کشورها مانند عمان، امارات، استرالیا وجود این لاک پشت ها، منبع درآمد خوبی برای صنعت توریسم است. در هرمزگان هم با وجود گرمی هوا در زمان تخم گذاری لاک پشت های پوزه عقابی (نیمه دوم اسفند ماه تا اواخر اردیبهشت) این لاک پشت ها میزبان بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی هستند.

۷-۱- جنگل دریایی حرا (HARRA)

زیستگاه امن پرندگان مناطق گرمسیری درخت حرا که نام علمی آن به حکیم و فیلسوف ایرانی ابو علی سینا نسبت داده می شود، درختانی در اندازه های ۳ تا ۶ متر با شاخ و برگ سبز روشن هستند. درخت حرا آب شورزی است که هنگام مد آب دریا تا گلوگاه در آب فرو می رود. با خاصیت تصفیه ای که در پوست درخت حرا وجود دارد، بخش شیرین آب دریا را جذب و نمک آن را دفع می کند. درخت حرا در حقیقت یک کارخانه آب شیرین کن طبیعی و خدادادی است. در تنگه خوران، بین جزیره قشم و بخشی از استان هرمزگان (فاصله بین شمال جزیره قشم و بندر خمیر) جنگل حرا در گستره ای معادل ۲۰۰ کیلومتر مربع پدید آمده که از تنوع زیستی بالایی برخوردار است. جنگل حرا به دلیل مساعد بودن شرایط اکولوژی، زیستگاهی امن برای پرندگان مهاجر همچون حواصیل بزرگ، اگرت بزرگ، اگرت ساحلی، حواصیل هندی، کفچه نوک تیز، سلیم خاکستری، گیلانشاه، کاکائی و ... از مناطق گرمسیری است. جنگل حرا زیستگاه مناسبی برای نرم تنان، سخت پوستان و ماهیان پدید آورده است که منبع غذایی مهمی برای ماهیان و پرندگان وحشی هستند. ارتباط میان تولید اولیه بوم سازگان (اکوسیستم) حرا و تولید ماهیان ارزشمند و صدف در دیگر نواحی حاره به خوبی مشخص شده است. بستر مرطوب جنگل حرا، محل مناسبی برای پرورش مرغان ماهی خوار دریایی و به طور مشخص ماهی خوار دریایی سفید (اگرت آلبا) به وجود آورده و از میان دیگر گونه ها، مرغ باران یا آبچلیک (کارادریده) در هنگام مهاجرت از میان جنگل حرا عبور می کنند. جنگل حرا در زمستان زیستگاه مناسبی برای تغذیه آبچلیک ها و پلوه ها است. تعداد قابل توجهی از گونه های پرندگان اروپایی - آسیایی (حدود ۴۳ گونه ماهی خوارند) که به آفریقا مهاجرت می کنند. یکی از مسیرهای مهاجرت از جنوب ایران و از میان خلیج فارس در نقطه باریک تنگه هرمز میان جزیره قشم و جزیره ابوموسی عبور می کند. مناطق جزر و مدی حفاظت شده حرا به مثابه سرزمین استراحت و تغذیه پرندگان ماهی خوار و گونه های دیگری از پرندگان مهاجر است. دیدار از جنگل حرا خاطره ای به یاد ماندنی در اذهان دوستداران طبیعت، آب، هوا، درخت و پرندگان و سکوت استثنایی باقی می گذارد.

۲- جاذبه های فرهنگی قشم

۲-۱- انجیر معابد یا درخت سبز یا درخت لول LOOL یا لور

از رستنی های شگفت انگیز مناطق حاره، مخصوصا جزایر خلیج فارس، درخت همیشه سبز، درخت لور (معروف به انجیر معابد) است که تاجی بزرگ با ریشه های هوایی متعدد دارد. میوه رسیده نارنجی رنگ درخت لور مطبوع و خوراکی است.

یکی از زیباترین درخت لور در تم سینتی (منطقه توریان) قرار دارد و در نزدیکی آن بقعه ای دیدنی با طرح معماری کهن به نام زیارت پیر واقع شده است.

۲-۲- غار خربز (خربس)

به فاصله ۱۲ کیلومتری قشم در کنار جاده جنوبی، غار خربس بر سینه کوهی مشرف به دریا و دشت میانکاسه قرار دارد. غار خربس از غارهای دریایی است که بر اثر گرداب و تخلیه ماسه ها از حفره سنگ ها به وجود آمده، اما در دوره های پیش از اسلام مردمان با افزودن بر وسعت غار خربس در بخش های تالار میانی و دهلیزهای انشعابی به احتمال زیاد از آن برای پناهگاه و یا نیایشگاه استفاده کرده اند.

۲-۳- چاه های تل آب یا طلا

در ۷۶ کیلومتری شهر قشم و در ۳۰ کیلومتری شمال فرودگاه بین المللی قشم چاه های طلا قرار دارد. در روستای لافت قبل از همه، بادگیرهای منازل روستائی چشم مشتاقان دیدار از قشم را به خود جلب می نماید. پس از آن به محض ورود به لافت و در جوار قلعه نادری حلقه های چاه آب متعدد در داخل گودال دامنه کوه به چشم می خورد که حکایت از تکنولوژی ذخیره آب پارسیان جزیره نشین عهد هخامنشی و دوره زرتشتیان دارد. چون تکنولوژی چاه کنی و قنات تا آنجا که روشن است خاص گبریان و زرتشتیان بوده است. مردم سخت کوش این منطقه، با زحمت زیاد در دل سنگ های شیستی برای ذخیره آب زلال باران چاه هایی حفر کرده اند. تل مشرف بر این چاه ها، با سطح سنگی مرجانی، آب باران را به گودال محل چاه ها هدایت می کند و چون کف چاه ها به لایه های گچی ختم شده است، آب برای مدت طولانی نسبتاً سالم و خنک در آن باقی می ماند. در بالای چاه های طلا دو اثر تاریخی برج دیده بانی بازمانده از قرن هفدهم وجود دارد. اما بیش از همه بادگیرهای خانه های روستای لافت در دو جبهه خیره کننده است. این آثار از نظر فناوری تهویه هوا در نقاط گرمسیری در نوع خود بی نظیر اند. گفته می شود تعداد چاه های طلا به تعداد روزهای کیبسه یک سال شمسی ۳۶۶ حلقه بوده و در گذشته در هر روز از سال درپوش یکی از آنها را باز و از آن استفاده می کردند. بعضی به غلط و به دلیل ارزش بالای آب در جزیره واژه طلا را به آن اطلاق میکنند در حالیکه صحیح آن تلا= تل او TAL EAU = تل آب و ((او)) به معنی آب (به زبان پارسی قدیم و فرانسه امروزی) است.

۲-۴- سدهای ساسانی و هخامنشی

در قشم آب شیرین برای نوشیدن انسان، حیوان و گل و گیاه ارزش حیاتی دارد. از ایام قدیم با ساخت سد در تنگه ها، راه ها و دره ها، آب های شیرین فصل بارانی را جمع آوری و به تدریج به مصرف شرب و کشت می رساندند. سد پی پشت: در نزدیکی روستای پی پشت و در ۳۷ کیلومتری شهر قشم و ۲۸ کیلومتری فرودگاه بین المللی قشم در شمال جزیره قرار دارد. در مدخل تنگه، تاسیسات تقسیم آب این سد تاریخی از دوره ساسانی به چشم می خورد. سد گوران: در ۷۸ کیلومتری شهر

قشم و در کنار روستای گوران در نزدیکی جاده طبل - باسعیدو قرار دارد. سنگ بنای اولیه سد به دوران گوران (گبران یا زرتشتیان) و هخامنشیان مربوط می شود.

سایر آثار تاریخی و باستانی قشم در جزیره قشم آثار تاریخی حاکی از تمدن و شهرنشینی دوران وجود دارد. وجود لوحه ای به خط کوفی در یک مسجد قدیمی داخل جزیره موسوم به گوشه (مشهور به شیخ برخ) حاکی از آن است که این مسجد در سال ۲۴۴ ه.ق تعمیر شده است و قبل از آن آتشکده بوده است.

۲-۵- قلعه قشم

قبل از سلطنت شاه عباس توسط پرتغالی ها به عنوان دژ نظامی و اعمال حاکمیت و تسلط و کنترل ترافیک دریایی منطقه هرمز و خلیج فارس ساخته شده است.

۲-۶- نیایشگاه ناهید

در تپه کولغان در ۲/۵ تا ۳ کیلومتری شمال غربی شهر قشم و در سر راه جاده درگهان، زرتشتیان به پرستش خداوند می پرداخته اند و از کوچه های این شهر منظره دریای پارس چشم ها را نوازش و دل ها را آرامش می داده است. ماهیگیری تفریحی با توجه به تنوع و کثرت ماهی در خلیج فارس که حدود سیصد کیلومتر ساحل در جزیره قشم و همجواری با سه جزیره دارای سواحل متعدد مرجانی ماهیگیری در تمامی فصول سال مهیا است، می توان از ساحل و یا در قایق و برقراری تورهای مختلف ماهیگیری در مکان های مختلف برای صید ماهی اقدام نمود. ضمناً، با وجود مناطق متعدد مرجانی در عمق های کم به شکار ماهی با تفنگ زیر آبی نیز می توان پرداخت .

۲-۷- بام قشم

دشتی هموار در ارتفاعات به وسعت تقریبی ۲۰ کیلومتر مربع بین دو روستای سلخ (درسواحل جنوبی) و طبل (در سواحل شمالی) واقع و بخش وسیعی از آن نیز پوشیده از درختان تنومند است و همواره نسیمی خنک از جانب دریا به این دشت می وزد. دره مجاور بام قشم نیز با صدها ستون و اشکال پدید آمده از عوامل فرسایش حیرت انگیز می نماید.

۳- جاذبه های تجاری جزیره قشم

بازار ها و مراکز خرید شهر قشم به شرح زیر می باشند:

۳-۱- بازار قدیم قشم : بازار سنتی قشم از قدیم فعال بوده و امروز همچنان نقش عمده ای در عرضه انواع محصولات دارند و این بازار در مرکز شهر و در نزدیکی اسکله سنگی (شهید ذاکری) قرار دارد.

۲-۳- دیگر بازارهای تجاری مثل بازار ستاره، پردیس، فردوسی، سیتی سنتر در شهر قشم و بازارهای دودلفین و صدف در گهان می‌توان نام برد.

کم توجهی مسئولین منطقه آزاد قشم سبب خروج ژئوپارک قشم از فهرست جهانی یونسکو شد

ژئوپارک چیست؟

ژئوپارک منطقه‌ای است که در آن، میراث زمین‌شناختی آن ناحیه با مدیریتی دقیق و دائمی، حفظ و نگهداری می‌شود و با وسعت کافی که مرزهای آن به وضوح مشخص شده و چندین پدیده بارز زمین‌شناسی در محدوده آن قرار گرفته باشد. این محدوده باید بتواند در توسعه اقتصادی جوامع پیرامون خود نقش موثری ایفا کند. ژئوپارک ممکن است علاوه بر پدیده‌های زمین‌شناسی از آثار تاریخی، بوم‌شناسی، باستان‌شناسی و میراث فرهنگی و طبیعی دیگر برخوردار باشد. از سوی دیگر ژئوپارک‌ها در همه‌جای جهانی به دلیل دارا بودن مجموع همین ویژگی‌ها یکی از محبوب‌ترین نقاط برای گردشگران حرفه‌ای و همچنین دانشمندان و متخصصان حوزه‌های مختلف از زمین‌شناسی و جغرافیا گرفته تا مردم‌شناسی و محیط‌زیست و... است.

ژئوپارک قشم با وسعتی بالغ بر ۳۰ هزار هکتار در غرب جزیره قشم قرار گرفته است. این ژئوپارک دارای ۸ سایت به نام‌های دره ستاره‌ها، کورکورا کوه، بام قشمگ، گدره تندیس‌ها، دره شور، تنگه چاه کوه، نمکدان و دولاب است که در سال ۱۳۸۵ به ثبت رسید. در قاره پهناور آسیا، ایران یکی از ۶ کشور صاحب ژئوپارک (بعد از چین، مالزی، کره، ژاپن و ویتنام) و تنها کشور منطقه خاورمیانه است که از سال ۲۰۰۶ میلادی و به عنوان یکی از ۱۹ کشور جهان به طور رسمی کاندیدای بهره‌مندی از این امتیاز شده است.

ژئوپارک قشم تنها ژئوپارک خاورمیانه است که در سال ۸۵ در شبکه جهانی ژئوپارک‌ها به ثبت رسید. طبق آیین‌نامه یونسکو، این سازمان برای این که از اقدامات حفاظتی و دیگر فعالیت‌های ژئوپارک‌های شبکه اطمینان پیدا کند، هر چهار سال یک بار ژئوپارک‌ها را ارزیابی می‌کند و اگر با استانداردهای ذکر شده در یونسکو منطبق باشند، به آنها کارت سبز می‌دهد و به این ترتیب نام آن مناطق در شبکه جهانی ژئوپارک‌ها حفظ می‌شود، اما اگر ژئوپارکی به استانداردهای لازم این سازمان نرسیده باشد، به آن کارت زرد می‌دهد که نماد فرصت است و اگر پس از این فرصت نتوانست اهداف توسعه‌ای پایدار را پیاده کند، با دریافت کارت قرمز از شبکه جهانی یونسکو خارج می‌شود.

ژئوپارک قشم - که ثروتی منحصر به فرد در ایران و خاورمیانه است - در تمام این مراحل، کارنامه غیرقابل قبولی از خود بر جای گذاشت، چراکه در همان دوره چهار ساله اول - یعنی در سال ۸۸ - به دلیل انجام نشدن اقدامات درخواستی یونسکو و در چهارمین کنفرانس بین‌المللی ژئوپارک مالزی با دریافت کارت زرد، نام آن از فهرست ماندگار ژئوپارک‌ها خط خورد.

پس از آن فرصت دو ساله‌ای دریافت کرد تا با جبران کوتاهی‌های گذشته، دوباره خود را بالا بکشد، اما این فرصت دو ساله نیز

اسفند سال ۱۳۹۰ به پایان رسید بدون این که بتواند بازرسان یونسکو را راضی کند. اواخر شهریور ۹۱ رای خود را مبنی بر خروج قشم از فهرست یونسکو اعلام کردند.

حمیدرضا مؤمنی، مدیرعامل منطقه آزاد قشم

مدیران جدید سازمان منطقه آزاد قشم با انجام یک سری برنامه‌ها و اقدامات وعده داده‌اند همه تلاش خود را برای بازگرداندن دوباره ژئوپارک قشم به فهرست جهانی خواهند کرد. این دورخیز بلند، مدتی است آغاز شده. حمیدرضا مؤمنی، مدیرعامل منطقه آزاد قشم گفته است تا بهمن‌ماه تلاش می‌کند تنها ژئوپارک خاورمیانه را دوباره جهانی کند. این مقام مسئول حتی در این باره به خبرنگاران گفت که برای بازگرداندن قشم به این فهرست هر هزینه‌ای که لازم باشد را تأمین خواهد کرد و این مهم را معطل تخصیص اعتبارات دولتی نخواهد گذاشت.

برخی از منافع متعدد اقتصادی - اجتماعی گردشگری برای جزیره قشم:

افزایش فرصت‌های شغلی، به ویژه مشاغلی که با احتمال ورود مهاجران سبب تغییرات در شیوه زندگی اهالی می‌شود، موجب بهبود بخشی آن می‌شود و دانش، تخصص و آگاهی جامعه میزبان نسبت به پذیرایی از گردشگران ارتقا می‌یابد.

الف - سبب اشتغال در سطح محلی می‌شود.

ب - سبب گسترش صنایع پرمفعت محلی می‌شود.

ج- احداث هتل‌ها، رستوران‌ها، سیستم‌های حمل و نقل، صنایع دستی و خدمات راهنما در سطح محلی از عوامل گسترش منطقه گردشگری هستند.

د- به عنوان یکی از منابع جذب درآمدهای ارزی به شمار می‌رود و به اقتصاد محلی و منطقه کمک می‌کند.

ه- در مناطق روستایی که عمدتاً تک‌شغلی در آنها رایج است، تنوع اقتصاد محلی ایجاد می‌شود.

و- سبب رونق تولیدات کشاورزی و تزریق سرمایه به اقتصاد محلی می‌شود، زیرا تقاضا در این مناطق افزایش می‌یابد.

ز- شبکه حمل و نقل، ارتباطات و زیرساخت‌های محلی و منطقه‌ای بهبود می‌یابند.

ح- در انتقال و تبادل فرهنگ‌ها به یکدیگر تأثیر بسیاری دارد و سبب فراهم شدن زمینه ارتباطات در بعد جهانی و ارتقای سطح درک مردم از فرهنگ یکدیگر می‌شود.

ط- فراهم شدن امکانات تفرجگاهی میسر می‌شود و جوامع محلی و نیز بازدیدکنندگان داخلی و خارجی قادر به استفاده از آن خواهند بود.

ی - سبب توسعه زیرساخت‌های جدید می گردد.

ک - بازاریابی، و بهبود سازمانی در جامعه‌ی میزبان رقم می زند.

ل - ایجاد فرصت‌های گذراندن اوقات فراغت و سرگرمی برای جوانان فراهم می سازد.

م - تامین منابع مالی برای مدیریت امکانات جدید را فراهم می سازد.

مزایای گردشگری برای اقتصاد کشورها می تواند بهترین انگیزه برای توجه بیشتر به گردشگری ، فراهم نمودن زیرساخت‌های لازم برای گسترش آن، و در نهایت توسعه‌ی همه‌جانبه‌ی گردشگری باشد. (عزیزی، ۱۳۹۳)

نتیجه گیری

امروزه اهمیت گردشگری و تاثیرات اقتصادی آن بر جوامع بر کسی پوشیده نیست. با توجه به یافته های این پژوهش افزایش سطح اشتغال مهم ترین تاثیر مثبت گردشگری بر جامعه میزبان می باشد. صنعت گردشگری به عنوان ابزاری برای رشد و توسعه پایدار اقتصادی به طور گسترده مورد توجه قرار گرفته است و بدلیل علاقه مندان بسیار و بازتاب فراوان اقتصادی در جهت بالا بردن مشاغل محلی و افزایش رفاه اقتصادی به مثابه راهبرد رشد و توسعه اقتصادی در دستور کار برنامه های توسعه منطقه ای در نقاط مختلف جهان قرار گرفته است.

حضور گردشگران در یک منطقه، فرصت های شغلی زیادی از جمله، خرده فروشی، ساخت و ساز و حمل و نقل را برای ساکنان محلی ایجاد کند. برگزاری رویداد ورزشی باعث می شود که افراد زیادی در یک محدوده زمانی برای تماشا و مشارکت در ورزش به جامعه میزبان مسافرت کنند و این امر باعث رونق گرفتن و کسب در آمد برای هتل ها، رستوران ها و همچنین ایجاد کسب و کار جدید و رونق خرده فروشی بشود.

نتایج مطالعات انجام شده در این زمینه نشان می دهد که رابطه علی بین گردشگری و رشد اقتصادی یک رابطه دو طرفه است و بین این دو متغیر یک تعادل بلند مدت است. آثار اقتصادی گردشگری مقدم بر سایر ابعاد است. رشد گردشگری کمک عمده ای به افزایش فعالیت های اقتصادی متنوع در بسیاری از کشورها بوده است. بخش گردشگری با تغییرات و روند های اقتصاد جهانی سازگار بوده و تابع مد و سلیقه مصرف کنندگان است. گردشگری فرصت های اشتغال را افزایش می دهد، به خصوص در جامعه ای مثل ایران که اقتصاد تک محصولی دارد و وابسته به فعالیت های نفتی هستند تنوع شغلی ایجاد شده به وسیله فعالیت های گردشگری بسیار اثر گذار می باشد. رشد گردشگری علاوه بر اینکه فرصت های سرمایه گذاری عمده ای ایجاد می کند، باعث توسعه و بهبود زیر ساخت های اقتصادی نیز می شود.

مسئولان سازمان منطقه آزاد قشم با مدیریت و برنامه ریزی صحیح به اجرای بهتر سیاست‌ها اقتصاد مقاومتی و دستیابی به اهداف توسعه گردشگری کمک کنند. همچنین سایر مسئولین بخش گردشگری جزیره با فراهم نمودن امکانات مناسب و سرمایه‌گذاری بیشتری برای جاذبه‌هایی از قبیل: طبیعت‌گردی و ژئوپارک‌های طبیعی، غارنوردی، ورزش‌های ساحلی و آبی و... جهت جذب گردشگری و کسب درآمد پایدار، مایه‌ی پیشرفت اقتصادی جزیره و کشور عزیزمان گردند.

منابع:

- ۱- زنده دل، حسن و دستیاران (۱۳۷۷)؛ مجموعه کتاب‌های راهنمای جامع ایرانگردی، جلد ۱، تهران: موسسه تحقیقات و انتشارات ایرانگردان.
- ۲- بلوکباشی، علی (۱۳۸۰)؛ جزیره قشم صدف ناشکافته خلیج فارس، چاپ دوم، تهران: دفتر پژوهشی فرهنگی.
- ۳- متوسلی، محمود (۱۳۸۲)؛ توسعه اقتصادی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- ۴- لشکری، محمد (۱۳۳۸)؛ توسعه اقتصادی و برنامه ریزی، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- ۵- مجتبیوی، کورش و همکاران (۱۳۸۷)؛ توریسم ورزشی، تهران: انتشارات کمیته ملی المپیک.
- ۷- عظیمی، حسین (۱۳۷۱)؛ مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران، تهران: نشر نی.
- ۸- فریدمن، میلتن و رز فریدمن (۱۳۷۸)؛ آزادی انتخاب، ترجمه حسین حکیم زاده جهرمی، تهران: نشر و پژوهش فرزنان روز.
- ۹- قره باغیان، مرتضی (۱۳۷۰)؛ اقتصاد رشد و توسعه، جلد ۱، تهران: نشر نی.
- ۱۰- قره باغیان، مرتضی (۱۳۷۱)؛ اقتصاد رشد و توسعه، جلد ۲، تهران: نشر نی.
- ۱۱- موسوی جهرمی، یگانه (۱۳۷۴)؛ توسعه اقتصادی و برنامه ریزی، تهران: انتشارات پیام نور.
- ۱۲- میر، جerald (۱۳۷۸)؛ مباحث اساسی اقتصاد توسعه، ترجمه: غلامرضا آزاد(ارمکی)، تهران: نشر نی.
- ۱۵- سازمان ایرانگردی و جهانگردی (۱۳۸۰)؛ برنامه ملی توسعه گردشگری، تهران: ص ۹۶۷.
- ۱۶- لشکری، محمد (۱۳۷۶)؛ استراتژی‌های توسعه اقتصادی، تعاون، ۵۹۹، تهران: ص ۲۹-۲۲.
- ۱۷- میرمعزی، سیدحسن؛ اقتصاد مقاومتی و ملزومات آن با تأکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری، اقتصاد اسلامی، شماره ۴۷، پاییز ۱۳۹۱.

- ۱۸- حسینزاده بحرینی، محمد حسین؛ اقتصاد مقاومتی راهکاری برای توسعه، مشکوه، شماره ۱۱۸، بهار ۱۳۹۲.
- ۱۹- محسنی، رضاعلی؛ گردشگری پایدار در ایران کارکردها، چالش ها و راهکارها، مجله علمی-پژوهشی فضای جغرافیایی، شماره ۲۸، ۱۳۸۸.
- ۲۰- سیف، الهمراد؛ الگوی پیشنهادی اقتصاد مقاومتی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه آفاق امنیت، شماره ۱۶، پاییز ۱۳۹۱.

Archive of SID